

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра статистики, обліку та аудиту

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

“ _____ ” _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни
СТАТИСТИКА ПІДПРИЄМСТВ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший бакалаврський рівень

галузь знань 0305 Економіка та підприємництво
(шифрі назва)

спеціальність 6.030506 Прикладна статистика
(шифрі назва)

освітня програма Прикладна статистика
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифрі назва)

вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)

факультет Економічний

20_18_ / 20_19_ навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету (інституту, центру)

“ 22 ” червня 20 18 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: (вказати авторів, їхні наукові ступені, вчені звання та посади)
Назарова Олександра Юріївна, к.е.н., доцент кафедри статистики, обліку та аудиту

Програму схвалено на засіданні кафедри
_____ статистики, обліку та аудиту _____

Протокол від “ 21 ” червня 20 18 року № 9

Завідувач кафедри статистики, обліку та аудиту _____

_____ (Соболев В.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією
_____ економічного факультету _____
назва факультету, для здобувачів вищої освіти якого викладається навчальна дисципліна

Протокол від “ 21 ” червня 20 18 року № 9

Голова методичної комісії _____

_____ Свтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Статистика підприємств» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки

ХНУ ім. В.Н.Каразіна, бакалавр
(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напрямку) 6.030506 Прикладна статистика

спеціалізації

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни:
формування у студентів системного уявлення про статистику підприємств як окрему галузь статистичної науки і практики, а відповідно – розвинути сукупність знань про методи статистичного оцінювання економічної діяльності підприємств та організацію системи такої оцінки

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни
вивчення показників, що характеризують сферу діяльності підприємства та їх ефективність

1.3. Кількість кредитів - 3

1.4. Загальна кількість годин - 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
7-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
42 год.	год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

знати: методи та основні завдання статистики підприємств; як формулюється поняття про підприємство як статистичну одиницю та доповнюючи його поняття місцевої одиниці, одиниці за видом економічної діяльності, та система показників, що всесторонньо відображають ресурси підприємства: показники засобів виробництва, праці, фінансів, результативності та ефективності діяльності тощо;

вміти:

- оперувати основними поняттями статистики підприємств;
- засвоїти систему статистичних показників оцінки діяльності підприємства;
- володіти методами аналізу діяльності підприємств.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. ВСТУП У СТАТИСТИКУ ПІДПРИЄМСТВ. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тема 1. Предмет, метод та основні завдання курсу «Статистика підприємств»

Мета, предмет і завдання статистики підприємств. Актуальність статистики підприємств. Поняття та завдання діяльності підприємств. Підприємство об'єкт статистичного вивчення.

Підприємство як статистична одиниця. Ознаки та характеристика підприємств. Статистичне вивчення основних напрямів діяльності підприємства.

Тема 2. Інформаційне забезпечення статистики підприємств

Джерела інформаційного забезпечення та правові основи його організації.

Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України (ЄДРПОУ) та Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, їх місце в статистиці підприємств

Реєстр статистичних одиниць (РСО): формування та напрямки використання. Статистична звітність підприємств.

Тема 3. Групування та класифікації у статистиці підприємств

Основні поняття групувань та класифікацій, їх роль у статистиці підприємств.

Система державних класифікаторів та правила класифікації.

Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД), Класифікатор форм власності, Класифікатор продукції та послуг, Класифікатор організаційно-правових форм господарювання.

Розділ 2. СТАТИСТИКА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 4. Статистика засобів виробництва

Поняття, класифікації та види оцінки основних засобів.

Показники оцінки стану, руху та ефективності використання основних засобів.

Поняття, структура та показники оцінки оборотних засобів.

Інвестиційна діяльність підприємства. Показники виробничих інвестицій підприємств.

Тема 5. Статистика виробничого та енергетичного устаткування

Об'єкти вивчення та завдання статистики виробничого обладнання.

Класифікація виробничого устаткування.

Показники стану виробничого устаткування.

Поняття енергетичного устаткування. Система статистичних показників, що характеризує використання енергетичного устаткування.

Тема 6. Статистика персоналу підприємств

Статистична оцінка чисельності, складу, руху та ефективності.

Використання персоналу підприємств.

Робочий час на підприємстві, показники його використання.

Статистика трудових конфліктів.

Джерела інформації про персонал підприємств.

Розділ 3. СТАТИСТИКА ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Тема 7. Статистика виробництва продукції

Поняття та завдання статистики продукції.

Види продукції за ступенем готовності виробництва

Система вартісних показників обсягу продукції.

Статистичне вивчення динаміки обсягу продукції.

Тема 8. Статистика витрат підприємств

Завдання статистики витрат підприємства.

Класифікація витрат на продукцію.

Поняття собівартості продукції та завдання статистики.

Статистичні методи дослідження собівартості продукції.

Тема 9. Статистика фінансових результатів та ефективності діяльності підприємств

Завдання статистики фінансових результатів підприємств

Статистичне вивчення ефективності діяльності підприємств

Система статистичних показників оцінки фінансового стану підприємств

Тема 10. Статистика ринкової кон'юнктури

Поняття та завдання статистики ринкової кон'юнктури.

Кон'юнктура ринку та основні показники її вивчення.

Статистика пропозиції та купівельного попиту.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. ВСТУП У СТАТИСТИКУ ПІДПРИЄМСТВ. МЕТОДОЛОГІЧНЕ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ												
Тема 1.	5	4	1			4						
Тема 2.	5	4	1			4						
Тема 3.	10	4	2			4						
Разом за розділом 1	28	12	4			12						

Розділ 2. СТАТИСТИКА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ												
Тема 4.	10	4	2			4						
Тема 5.	8	2	2			4						
Тема 6.	10	4	2			4						
Разом за розділом 2	28	10	6			12						
Розділ 3. СТАТИСТИКА ВИРОБНИЦТВА І РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ												
Тема 7.	8	2	1			5						
Тема 8.	8	2	1			5						
Тема 9.	10	4	2			4						
Тема 10.	8	2	2			4						
Разом за розділом 3	34	10	6			18						
Усього годин	90	32	16			42						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Предмет, метод та основні завдання курсу «Статистика підприємств»	1
2	Тема 2. Інформаційне забезпечення статистики підприємств	1
3	Тема 3. Групування та класифікації у статистиці підприємств	2
4	Тема 4. Статистика засобів виробництва	2
5	Тема 5. Статистика виробничого та енергетичного устаткування	2
6	Тема 6. Статистика персоналу підприємств	2
7	Тема 7. Статистика виробництва продукції	1
8	Тема 8. Статистика витрат підприємств	1
9	Тема 9. Статистика фінансових результатів та ефективності діяльності підприємств	2
10	Тема 10. Статистика ринкової кон'юнктури	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	На підставі ознайомлення зі статистичними базами даних про діяльність підприємств в Україні та Євросоюзі (Державної служби статистики України та Євростату) слід здійснити порівняльну оцінку переліку основних груп показників статистики підприємств в Україні та країнах-членах ЄС. Результати подати у формі таблиць і висновків до них.	2
2	Підготовка дайджестів з коментарями фахівців у галузі статистики про якість статистичної інформації щодо розвитку підприємництва в Україні та області на підставі ознайомлення з джерелами наукової та навчальної інформації. Складіть перелік зауважень до якості та повноти такої інформації.	3
3	Підготовка дайджестів про організацію та методологію статистики підприємств на підставі ознайомлення з джерелами наукової та навчальної інформації. Складіть перелік найбільш актуальних проблем розвитку цієї галузі статистики.	3

	На підставі інформації з мережі Інтернет та аналізу функцій відділу статистики промисловості Державної служби статистики України слід розробити презентацію відділу із використанням програмного продукту Microsoft PowerPoint.	4
	Вивчення та розрахунок показників:	
	- статистики засобів виробництва;	6
	- статистики виробничого та енергетичного устаткування;	4
	- статистики персоналу підприємств;	4
	- статистики виробництва продукції;	4
	- статистики витрат підприємств;	4
	- статистики фінансових результатів та ефективності діяльності підприємств;	4
	- статистики ринкової кон'юнктури	4
	Разом	42

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота студентів є формою організації навчального процесу, яка передбачає створення умов для як найповнішої реалізації творчих можливостей студентів через індивідуально-спрямований розвиток їх здібностей, науково-дослідну роботу і творчу діяльність. Індивідуальні заняття проводяться під керівництвом викладача з одним або кількома студентами в позааудиторний час за окремим графіком, складеним кафедрою.

Види індивідуальної роботи студентів: *консультація; тестування; індивідуальне навчально-дослідницьке завдання* (конспект із теми, реферат, розв'язування та складання задач різного рівня, анотація прочитаної наукової літератури з курсу, бібліографічний опис, розробка та виконання тестів тощо).

Відповідно навчальному плану спеціальності «Прикладна статистика» студенти денної форми навчання виконують контрольну роботу з дисципліни «Статистика підприємств» у 7-му семестрі 4 курсу.

Мета виконання контрольної роботи – закріплення знань, одержаних студентами у процесі самостійного вивчення навчального матеріалу з обраної теми.

Контрольна робота базується на вивченні літературних джерел за обраною темою, використанні статистичних матеріалів, що публікуються Держстатом України. При виконанні роботи необхідно також показати вміння обробляти інформацію на ПЕОМ, використання Інтернет.

Тему контрольної роботи студент обирає індивідуально. Кафедра пропонує студентам обирати тему та узгоджувати план роботи з викладачем. При виборі теми можна також користуватись переліком тематики.

При виборі теми контрольної роботи потрібно враховувати коло інтересів студента у вивченні тієї чи іншої проблеми, її актуальність, можливість отримання конкретних статистичних даних, наявність спеціальної наукової літератури. Завдання закріплює та розвиває загальнотеоретичні та спеціальні знання студента.

План контрольної роботи враховує інтереси конкретно на пряму підготовки 6.030506 «Прикладна статистика» і передбачає вивчення актуальності показника, обраного для аналізу, побудування таблиць показників, пов'язаних з початковим обранням, в регіональному розрізі і за видами діяльності, по Україні і Харківській області (за 5 і більше років), а також макроекономічний аналіз показника (за побудованими таблицями).

Тематика
контрольних робіт по курсу «Статистика підприємств»
для спеціальності «Прикладна статистика»

1. Теоретичні засади курсу «Статистика підприємств»
2. Інформаційне забезпечення статистики підприємств
3. Вибіркові обстеження підприємств
4. Групування та класифікації у статистиці підприємств
5. Статистика засобів виробництва
6. Статистика інвестиційної діяльності підприємств
7. Статистика виробничого та енергетичного устаткування
8. Статистика персоналу підприємств
9. Статистика виробництва продукції
10. Статистика продукції промисловості
11. Статистика продукції сільського господарства
12. Статистика продукції будівництва
13. Статистика продукції інших видів економічної діяльності
14. Статистика витрат підприємств
15. Статистика фінансових результатів та ефективності діяльності підприємств
16. Статистика ринкової кон'юнктури
17. Міжнародний досвід статистики підприємств

7. Методи контролю

Оцінювання знань, умінь та навичок студентів включає ті види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни «Статистика підприємств» передбачають лекційні, практичні заняття, самостійну роботу та виконання індивідуального розрахункового завдання.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

- оцінювання роботи і знань студентів під час практичних занять;
- складання проміжного контролю знань;
- оцінювання виконання та захист індивідуального розрахункового завдання;
- складання заліку.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних, і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- ◆ активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- ◆ відвідування занять;
- ◆ виконання індивідуального науково-дослідного завдання;
- ◆ складання проміжного контролю.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;
- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;
- уміння поєднувати теорію із практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні індивідуальних завдань, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;
- оволодіння методами економіко-статистичної обробки даних із використанням комп'ютерних технологій;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та

робити висновки.

Оцінювання знань студента під час виконання завдань для самостійної роботи проводиться за 4- бальною шкалою.

Оцінка «відмінно» ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх зазначених критеріїв. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку.

При оцінюванні практичних занять увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Проміжний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом лекційного матеріалу та вміння застосування його для вирішення практичної ситуації й проводиться у вигляді тестування. При цьому тестове завдання може містити як запитання, що стосуються суто теоретичного матеріалу, так і запитання, спрямовані на вирішення невеличкого практичного завдання.

8. Схема нарахування балів

Для підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екзамен	Сума			
Розділ 1		Розділ 2								Реферати, розрахунково-графічні роботи	Індивідуальне завдання	Разом	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10					
3	5	5	5	5	5	5	5	5	5	6	6	60		

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Господарський кодекс України № 436-IV від 16.01.2003, чинний з 01.01.2004 р.
2. Закон України Про державну статистику, Київ, 16.10.2012, № 5463-VI.
3. Концепція розвитку державної статистики підприємств України. Наказ Державного комітету статистики України № 478 від 28.12.07 р.
4. Положення про Державну службу статистики України, Київ, 06.03.2011, № 396/2011

5. Про затвердження Положення про Реєстр статистичних одиниць та формування основ вибірки сукупностей одиниць статистичних спостережень за діяльністю підприємств. Наказ Державного комітету статистики України № 481 від 16.12.2009 р.
6. Адамов В.Е., Ильенкова С.Д., Сиротина Т.П., Смирнов С.А. Экономика и статистика фирм: Учебник. – М.: ФиС, 2003. – 288 с.
7. Баран Р.Я., Жолоб Л.І., Кондур О.С., Крупа О.М. Статистика: Навч. посібник. – Чернівці: ТОВ «Видавництво «Наші книги», 2008. – 240 с.
8. Бізнес-статистика: навч. посібник / [Матковський С.О., Гринькевич О.С., Вдовин М.Л., Вільчинська О.М., Марець О.Р., Сорочак О.З.] – К.: Алерта. 2016. 280 с.
9. Захожай В. Б., Чорний А. Ю. Статистичне забезпечення управління якістю: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 340 с.
10. Захожай В.Б., Чорний А.Ю. Статистика якості: підручник – К. : МАУП, 2005. – 576 с.
11. Гетьман О. О., Шаповал В. М. Економіка підприємства: Навч. посіб. - 2-ге видання. — К.: Центр учбової літератури, 2010. – 488 с.
12. Коновалова Г.Г. Статистика труда: Учебное пособие – М.: АТиСО, 2008. – 176 с.
13. Матковський С.О., Гринькевич О.С., Сорочак О.З., Гальків Л.І., Прокопович-Павлюк І.В. Статистика підприємств: Навчальний посібник / За ред. С.О.Матковського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Алерта, 2013. – 560 с. (з додатками).
14. Назарова О.Ю., Чуприна О.А. «Статистика підприємств» Навчально-методичний посібник // Х.: ХНУ ім. В.Н.Каразіна, 2013. – 112 с.
15. Образцова О.И. Статистика предприятий и бизнес-статистика: Учебное пособие. - М.: ГУ ВШЭ, 2011. – 704 с.
16. Орленко Н.С. Інформаційні системи і технології в статистиці: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2008. – 288 с.
17. Сиротина Т.П. Экономика и статистика предприятия: Учебно-методический комплекс. – М.: Изд. центр ЕАОИ. 2008. – 200 с.
18. Тумасян А.А., Василевская Л.И. Статистика промышленности: Учебник. – Инфра-М, 2015. – 430 с.
19. Штангрет А.М., Копилук О.І. Статистика: Навч. посібник. - К., Центр навчальної літератури, 2005. – 232 с.
20. Шевчук В. О. Аналіз господарської діяльності [Текст] : навч. посіб. / Шевчук В. О., Коновалова О. В., Пантелеев В. П.; Держ. ком. статистики України, Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. - К. : Інформ.-аналіт. агентство, 2011.-399 с.

Допоміжна література

1. Елисеєва И.И., Юзбашев М.М. Общая теория статистики: Учебник. - М.: Финансы и статистика, 2008. – 655 с.
2. Єріна А.М., Мазуренко О.К., Пальян З.О. Економічна статистика: Практикум. – К.: ТОВ «УВПК «ЕксОБ», 2002. – 232 с.
3. Гусаров В.М., Кузнецова Е.И. Статистика: Учебное пособие.- М.: ЮНИТИ ДАНА, 2008. – 479 с.
4. Лугінін О.Є. Статистика: Підручник – К., Центр навчальної літератури, 2007. – 608 с.
5. Статистика: Навч. посібник / За наук. ред. А.М. Єриної.- К.: КНЕУ, 2007. – 304 с.
6. Статистика : Навчальний посібник / О.Ю. Назарова – Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2018. – 106 с.
7. Статистика: Учебник для вузов / Под ред. И.И. Елисеевой. – СПб.: Питер, 2012. – 368 с.

8. Статистика: Учебное пособие / Н.М. Гореева, Л.Н. Демидова, Л.М. Клизогуб, 9. С.А.Орехова. – М.: Эксмо, 2007. – 416 с.
9. Статистика: Учебно-практическое пособие / Великанова Т.Б., Варагин В.С., Назаров М.Г. – КноРус, 2008. – 480 с.
10. Щурик М.В. Статистика: Навч. посіб. - 2-ге видання, оновлене і доповнене. — Львів: «Магнолія-2006», 2011. – 545 с.
11. Эверитт Б.С. Большой словарь по статистике / науч. ред. перевода И.И. Елисеева. 3-е издание. – Москва: Проспект, 2012. – 736 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>.
2. Головне управління статистики у Харківській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uprstat.kharkov.ukrtel.net>
3. Державна служба статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. Загальноакадемічний портал наукової періодики. Національна академія наук України [Електронний ресурс] / Л. Костенко, Є. Копанєва // Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/NTI/search.html>.
5. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Нормативна база. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nibu.factor.ua/info/instrbuh/npsbu1/>
6. Нормативно-правова база [Електронний ресурс] / Кабінет Міністрів України; Урядовий портал. – Офіц. веб-сайт. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/list>.
7. Нормативно-правові акти [Електронний ресурс] // Урядовий портал. Єдиний веб-портал виконавчої влади України. – Режим доступу : http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=32854